

Brüsszel, 2025. december 5.
(OR. en)

16230/25

ECOFIN 1660
UEM 614
ECB
EIB

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A Stabilitási és Növekedési Paktum végrehajtásának részletes leírása (magatartási kódex)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a Stabilitási és Növekedési Paktum végrehajtására vonatkozó részletes leírást (vagyis a magatartási kódexet).

A Stabilitási és Növekedési Paktum végrehajtásának részletes leírása

Tartalom

BEVEZETÉS	3
1. Az egységes operatív mutató – a nettó kiadásokra vonatkozó mutató fogalmának meghatározása	6
2. A középtávú tervekben szereplő reformok és beruházások értékelése.....	10
3. A kontrollszámla működése	16
4. A középtávú tervek felülvizsgálata.....	20
5. A korrekciós ág – a túlzott hiány esetén követendő eljárás működése és az eredményes intézkedés értékelése	23

BEVEZETÉS

Ez a vélemény a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság (EFC) 2017. május 15-i, a Stabilitási és Növekedési Paktum végrehajtásának részletes leírására, valamint a stabilitási és konvergenciaprogramok tartalmára és formájára vonatkozó véleményének helyébe lép. Ezt az új véleményt a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság 2025. december 1-jén fogadta el.

A Stabilitási és Növekedési Paktum 1999. január 1-jén teljeskörűen hatályba lépett, és olyan, szabályokon alapuló keretet alkot, amely prevenció és korrekció elemeket is tartalmaz. Kezdetben a következőkből állt: a Tanács 1466/97/EK rendelete (1997. július 7.) a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról; a Tanács 1467/97/EK rendelete a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról; valamint a Stabilitási és Növekedési Paktumról szóló, 1997. június 17-i állásfoglalás.

2005. június 27-én az 1466/97/EK és az 1467/97/EK rendeletet módosította az 1055/05/EK és az 1056/05/EK rendelet. 2011. november 16-án, illetve 2011. november 8-án az 1466/97/EK, illetve az 1467/97/EK rendeletet tovább módosította az 1175/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet, illetve az 1177/2011/EU tanácsi rendelet, valamint kiegészítette az 1173/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet, amelyek révén a Stabilitási és Növekedési Paktum hatékony érvényesítési mechanizmusokkal bővült az euroövezeti tagállamok tekintetében. A Tanács továbbá 2011. november 8-án elfogadta a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU irányelvet, amely ugyan nem része a Stabilitási és Növekedési Paktumnak, de fontos szerepet játszik célkitűzéseinek elérésében.

Az 1466/97/EK rendeletet 2024. április 29-én hatályon kívül helyezte az (EU) 2024/1263 rendelet¹, amely jelentősen megreformálta a keretet a gazdaságpolitikák hatékony összehangolása és a költségvetési felügyelet tekintetében. Az új gazdasági kormányzási kereten belül a többoldalú felügyelet alapját a tagállamok által készített középtávú költségvetési-strukturális tervek képezik. Az (EU) 2024/1263 rendelet részletes rendelkezéseket állapít meg a tervek tartalmára, benyújtására, értékelésére, jóváhagyására és nyomon követésére vonatkozóan annak érdekében, hogy elő lehessen mozdítani a rendezett és fenntartható államháztartást, valamint a fenntartható és inkluzív növekedést, továbbá a rezilienciát többek között olyan reformok és beruházások révén, amelyek hozzájárulnak a közös uniós prioritásokhoz, és hogy meg lehessen előzni a túlzott költségvetési hiány előfordulását. 2024. április 29-én az (EU) 2024/1264 rendelet módosította az 1467/97/EK rendeletet annak érdekében, hogy a túlzotthiány-eljárás végrehajtását összehangolja az új gazdasági kormányzási kerettel. Ugyanezen a napon a Tanács elfogadta továbbá a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU irányelv módosításáról szóló (EU) 2024/1265 irányelvet. Az (EU) 2024/1263 rendeletben előírtaknak megfelelően a Bizottság közleményt² adott ki, amelyben iránymutatást nyújtott a tagállamok számára a középtávú költségvetési-strukturális tervekre és az elért eredményekről szóló éves jelentésekre vonatkozó tájékoztatási követelményekről.

A jogszabályok immár magukban foglalnak az új gazdasági kormányzási keret végrehajtásának biztosítását célzó részletes rendelkezéseket és előírásokat. E vélemény ezért elkerüli az átfedéseket a rendeletekben már kodifikált vonatkozásokkal, és csak azon elemek tekintetében szolgál pontosítással, amelyek esetében úgy ítélték meg, hogy további részletezés szükséges. E vélemény a jövőben tovább aktualizálható, amennyiben a keret végrehajtása során újabb elemek további pontosítása válik szükségessé.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1263 rendelete (2024. április 29.) a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L, 2024/1263, 2024.4.30, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj/hun>.

² Iránymutatás a tagállamok számára a középtávú költségvetési-strukturális tervekre és az elért eredményekről szóló éves jelentésekre vonatkozó tájékoztatási követelményekről. HL: C/2024/3975 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024XC03975>.

A tagállamok, a Bizottság és a Tanács vállalják, hogy felelősségi körükben megfelelően teljesítenek, hatékonyan és kellő időben alkalmazva a Szerződést és a Stabilitási és Növekedési Paktumot. Emellett, mivel a kölcsönös támogatás és nyomásgyakorlás eredményessége a Stabilitási és Növekedési Paktum szerves részét képezi, a Tanácsnak és a Bizottságnak a Stabilitási és Növekedési Paktum eljárásának valamennyi releváns szakaszában – többek között adott esetben az Európai Parlamenttel folytatott gazdasági párbeszéd révén – indokolnia kell és nyilvánosságra kell hoznia álláspontját és határozatait. A Tanácsnak főszabályként követnie kell a Bizottság ajánlásait és javaslatait, vagy pedig nyilvános magyarázattal kell szolgálnia álláspontjáról. A tagállamoktól elvárják, hogy figyelembe vegyék a Tanács iránymutatását és ajánlását vagy ajánlásait – különösen a költségvetésük elkészítése során –, valamint hogy az uniós eljárásokba a nemzeti parlamenti és költségvetési eljárásokat figyelembe véve megfelelően bevonják a nemzeti parlamenteket.

1. AZ EGYSÉGES OPERATÍV MUTATÓ – A NETTÓ KIADÁSOKRA VONATKOZÓ MUTATÓ FOGALMÁNAK MEGHATÁROZÁSA

Az Unió gazdasági kormányzási keretében az egyes tagállamok éves költségvetési felügyeletének elvégzéséhez egyetlen, az államadósság fenntarthatóságán alapuló operatív mutatót használnak. Ez a mutató a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadásokon alapul. A magatartási kódex e fejezetében szerepel a nettó elsődleges kiadások fogalommeghatározásának magyarázata és az összesített nettó kiadás gyakorlati kiszámítási módjának, valamint a felhasznált adatforrásoknak az ismertetése. Szó esik benne továbbá azon általános rendelkezések végrehajtásáról, amelyek az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatosak, valamint arról, hogy a középtávú költségvetési-strukturális tervekben miért van szükség bázisév meghatározására.

A nettó kiadási pálya és az összesített nettó kiadás

A nettó kiadási pálya a valamely tagállam nettó kiadásaira vonatkozó többéves pályát jelenti. A referenciapályák és a középtávú költségvetési-strukturális tervek nettó kiadási pályái az éves és kumulált növekedési ráták nominális értékén kerülnek meghatározásra. A nettó kiadások maximális növekedési rátáját – amely meg kell, hogy feleljen az (EU) 2024/1263 rendeletben foglalt követelményeknek – a Tanács ajánlás formájában fogadja el. Fontos, hogy – az egységes operatív mutató elvével összhangban – a tagállamok értékelése azon nettó kiadásnövekedési ráták alapján történik majd, amelyek a tervet a prevenció ág keretében jóváhagyó ajánlásban vagy az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése alapján, a gazdasági kormányzási keret korrekciós ág keretében tett ajánlásban kerültek meghatározásra.

Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkében szereplő fogalommeghatározás szerint az összesített nettó kiadás a kormányzati kiadásnak a kamatkifizetések, a diszkrecionális bevételi intézkedések, az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított összegét jelenti.

Az összesített nettó kiadást a gazdasági kormányzási keret végrehajtásakor a megfelelés utólagos értékelésére használják, elemei pedig számos forrásból származnak. Az összes kiadás, a kamatkidás és az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben ellentételezett kiadás megállapítása az Eurostat által hitelesített költségvetési eredményadatok alapján történik. A költségvetéspolitikai intézkedések – többek között a diszkrecionális bevételi intézkedések és az egyszeri bevételek és kiadások – hatásának megállapítása és nyilvántartása érdekében a Bizottság fenn fogja tartani a jelenlegi kialakított keretet, miközben az intézkedések hatására vonatkozó becslések közötti különbségek tekintetében továbbra is átlátható párbeszédet biztosít a tagállamokkal³. A munkanélküliségi kiadások ciklikus elemeit a Bizottság az Eurostat adatai alapján, előzetesen elfogadott módszertan⁴ alkalmazásával számítja ki, összhangban a már meglévő szabályokkal. A ciklikus munkanélküliségi ráta a teljes munkanélküliségi rátának és a munkanélküliség nem növekvő bérek melletti rátájának (NAWRU; becslés az EU által közösen elfogadott módszertan alapján) a különbségeként kerül kiszámításra. Ezt követően a munkanélküliségi kiadások ciklikus elemeit a munkanélküli ellátásokra fordított összes (a COFOG szerinti 10.5. funkcióba tartozó) kiadásnak az EUROSTAT által hitelesített és közzétett összegéhez viszonyított százalékos arányként számítják ki.

³ Ennek leírását lásd a *Report on Public Finances in EMU 2024* [2024. évi jelentés az államháztartásokról a GMU-ban] című kiadvány 61–71. oldalán, a „*The Definition and Quantification of Fiscal Policy Measures*” [A költségvetéspolitikai intézkedések meghatározása és számszerűsítése] című fejezetben.

⁴ A munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemeit (UE_t^c) továbbra is a következők szerint számítják ki:

$$UE_t^c = UE_t \frac{u_t - NAWRU_t}{u_t}$$

ahol UE_t az összes munkanélküliségi kiadás, u_t a munkanélküliségi ráta, a NAWRU pedig a strukturális munkanélküliség nem növekvő bérinfláció melletti rátája. Ha egy adott évre vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat az összes munkanélküliségi kiadásról, akkor annak becslése a következőképpen történik:

$$UE_t = \left(\frac{UE_{t-1}}{N_{t-1}} \right) \cdot N_t$$

ahol $\frac{UE_{t-1}}{N_{t-1}}$ a munkanélküli ellátások fejenkénti összegére vonatkozóan rendelkezésre álló legfrissebb adat, N_t pedig a munkanélküliek száma.

Az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos kiadások

Az Unió által finanszírozott programok nemzeti társfinanszírozása azokat az uniós alapokat érinti, amelyek esetében a vonatkozó szabályozás olyan nemzeti társfinanszírozási követelményt tartalmaz, amely a nemzeti számlákon nyilvántartott államháztartási kiadásokhoz vezet⁵.

Az Eurostat jelentéstételi rendszert hozott létre a nemzeti társfinanszírozási hozzájárulásokra vonatkozóan. Az adatszolgáltatás első fordulójára a 2024. októberi költségvetési adatbejelentés alkalmával került sor; azóta minden tavaszi és őszi költségvetési adatbejelentési fordulóban jelentik az új és aktualizált adatokat⁶.

A magánszektor által nyújtott nemzeti társfinanszírozás nem releváns a nettó kiadásra vonatkozó mutatóból való kizárás szempontjából. Az összesített nettó kiadásból levonandó összegek szempontjából releváns nemzeti társfinanszírozás szintje az Eurostat által hitelesített költségvetési eredményadatokon alapul, továbbá a tagállamok és az uniós intézmények közötti vonatkozó megállapodásokban rögzített nemzeti társfinanszírozási kötelezettségekre korlátozódik.

⁵ Ezen alapok közé tartozik az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap Plusz, a Kohéziós Alap, az Igazságos Átmenet Alap, az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap, valamint a közös rendelkezésekről szóló rendelet szerinti egyéb alapok, például a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap, a Belső Biztonsági Alap, a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszköz, az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz, továbbá az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap. Az alapok listája az új többéves pénzügyi keretek elfogadását követően frissülhet.

⁶ Amíg létre nem jött az ilyen adatok gyűjtésére és szolgáltatására vonatkozó keret, a tagállamok számára megengedett volt, hogy becslésekre támaszkodjanak (a vonatkozó rendeletekben foglalt minimumkövetelmények alapján).

A bázisév meghatározása

A terv időszakára vonatkozó nettó kiadási pálya meghatározásához a növekedési rátákat a rendelkezésre álló legfrissebb eredményadatokhoz kell kötni. Ezek a legtöbb esetben a középtávú terv benyújtásának évét (T) megelőző évből (T-1) származnak. Ha azonban egy tervet egy adott év elején, például a T. év januárja és márciusa között nyújtanak be, még mielőtt az Eurostat és a nemzeti statisztikai hivatalok közzétették volna az előző (T-1) évre vonatkozó költségvetési eredményadatokat, akkor a kumulatív növekedési rátákat a T-2 év szintjeihez kell kötni, és a T. évre vonatkozóan a T-2 évet kell bázisévnek tekinteni. Ha a terv értékelési szakaszában frissebb eredményadatok válnak elérhetővé, ezt figyelembe kell venni a tervet jóváhagyó ajánlásban. A nettó kiadások bázisév óta bekövetkezett növekedése beépül a tanácsi ajánlásba, mégpedig a nettó elsődleges kiadásoknak a terv első évétől vett kumulatív növekedési rátái révén.

2. A KÖZÉPTÁVÚ TERVEKBEN SZEREPLŐ REFORMOK ÉS BERUHÁZÁSOK ÉRTÉKELÉSE

Az (EU) 2024/1263 rendelettel összhangban a nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek – valamennyi tagállam esetében – tartalmaznia kell annak ismertetését, hogy az adott tagállam miként fogja biztosítani az európai szemeszter keretében azonosított fő kihívásokra reagáló reformok és beruházások megvalósítását, továbbá miként fogja kezelni a közös uniós prioritásokat. Az (EU) 2024/1263 rendelet azt is előírja, hogy az elért eredményekről szóló éves jelentésben valamennyi tagállamnak be kell számolnia a szélesebb körű reformoknak és beruházásoknak az európai szemeszter keretében történő végrehajtásáról.

Ez a fejezet felidézi azokat az alapelveket, amelyek a tervekben szereplő reformokkal és beruházásokkal kapcsolatos tájékoztatási követelmények és jelentéstétel alapjául szolgálnak – többek között a Bizottság által végzett értékelés tekintetében.

Nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek: a reformokra és beruházásokra vonatkozó tájékoztatási követelmények

Az összes tervre vonatkozó követelmények

A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervben ismertetni kell, hogy az adott tagállam miként fogja biztosítani a fenntartható és inkluzív növekedés és a reziliencia szempontjából releváns reformok és beruházások megvalósítását. Emellett abban olyan reformokat és beruházásokat kell bemutatni, amelyek reagálnak az európai szemeszter keretében – különösen az országspecifikus ajánlásokban – azonosított fő kihívásokra.

Amennyire a középtávú költségvetési-strukturális terv végrehajtása szempontjából releváns, a tervnek magában kell foglalnia – megalapozott és adatvezérelt gazdasági bizonyítékokkal alátámasztva – az érintett tagállam által már végrehajtott reformok és beruházások hatását, különös figyelmet fordítva a költségvetési fenntarthatóságra gyakorolt hatásra. A tervben azt is ismertetni kell, hogy az adott tagállam miként fogja kezelni a közös uniós prioritásokat. A nemzeti felelősségvállalás jegyében a tagállamok szabadon határozhatják meg a tervük pontos felépítését és részletességének fokát. A reformokra és beruházásokra vonatkozó tájékoztatás nyújtásakor a tagállamoknak biztosítaniuk kell a következetességet azáltal, hogy a reformok és beruházások összefoglalására a vonatkozó táblázatokat⁷ használják.

A hosszabbítást előirányzó tervekre vonatkozó követelmények

A hosszabbítást előirányzó tervekben részletesen ismertetni kell a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó kulcsfontosságú reformokat és beruházásokat.

A kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó kulcsfontosságú reformoknak és beruházásoknak – hiteles és prudens feltételezések alapján – a gazdaság növekedési és reziliencia-potenciáljának javulását kell eredményezniük; támogatniuk kell a költségvetési fenntarthatóságot; a közös uniós prioritásokra kell irányulniuk; reagálniuk kell a releváns országspecifikus ajánlásokra; biztosítaniuk kell, hogy a nemzeti finanszírozású közberuházások⁸ tervezett általános szintje a terv által lefedett időszakban legalább a terv benyújtását megelőző négy év átlagának szintjén maradjon. Emellett a meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházások mindegyikének kellően részletesnek, az időszak elejére ütemezettnek, határidőhöz kötöttnek és ellenőrizhetőnek kell lennie ahhoz, hogy a Bizottság értékelni tudja azokat; minden egyes reformot a nemzeti terv által lefedett időszakon belül kell végrehajtani; valamint minden egyes beruházás végrehajtásában jelentős előrehaladást kell elérni a kiigazítási időszak végére.

A reformokra és beruházásokra irányuló kötelezettségvállalások leírásának világosnak kell lennie, és abba adott esetben bele kell foglalni a nyomon követésük és végrehajtásuk értékelését lehetővé tevő mutatókat. A mutatók kiválasztása révén lehetővé kell tenni a nyomon követést és a jelentéstételt, ugyanakkor lehetőség szerint el kell kerülni a túlzott adminisztratív terheket.

⁷ A 2024-es bizottsági iránymutatás 8. és 9. táblázata.

⁸ Fogalom meghatározása szerint a kormányzat általi bruttó állóeszköz-felhalmozás, amelyből levonásra került az uniós intézményektől származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott bruttó állóeszköz-felhalmozás.

A tervben ismertetni kell a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformok és beruházások várható hatását. A kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformoknak és beruházásoknak a növekedési és rezilienciapotenciálra, valamint a költségvetési fenntarthatóságra kifejtett hatását lehetőség szerint számszerűsíteni kell, világosan bemutatva az alkalmazott feltételezéseket és módszertant. A tervben a reformok és beruházások közvetlen és közvetett költségvetési hatását is számszerűsíteni lehetne. A hatás értékelését a meghozott intézkedések átfogó csomagjának szintjén kell elvégezni.

A tagállamok felkérést kapnak arra, hogy lehetőség szerint dolgozzanak ki megbízható módszertant a reformok és beruházások hatásának értékelése céljából. A tagállamok felkérést kapnak továbbá arra, hogy a Tanács releváns előkészítő szerveiben osszák meg a bevált gyakorlatokat, biztosítsák a hasonló intézkedések hatásának a tagállamok közötti koherens értelmezését, és egyúttal őrizzék meg a nemzeti felelősségvállalást.

A Bizottság általi értékelés

A Bizottság minden terv esetében megvizsgálja, hogy az ismerteti-e, hogy az érintett tagállam miként fogja biztosítani a reformok és beruházások végrehajtását az (EU) 2024/1263 rendelet 16. cikkével összhangban. A Bizottság értékelése a rendeletben előírt kritériumokon fog alapulni, és az átláthatóság és az egyenlő bánásmód elvét fogja követni, tiszteletben tartva ugyanakkor a nemzeti felelősségvállalást.

A kiigazítási időszak meghosszabbítását előirányzó tervek esetében a Bizottságnak – általános szabályként – értékelnie kell, hogy a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reform- és beruházási kötelezettségvállalások összességében véve teljesítik-e az (EU) 2024/1263 rendelet 14. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kritériumokat. Ennek érdekében a Bizottság értékelni fogja a tagállam által végzett hatásvizsgálat megbízhatóságát, beleértve az alkalmazott feltételezéseket és módszertant, valamint azt, hogy az említett reform- és beruházási kötelezettségvállalások pozitív hatást gyakorolnak-e a növekedésre, a rezilienciára és a költségvetési fenntarthatóságra.

A tagállamok mennyiségi becsléseinek megbízhatóságát vagy a közgazdasági szakirodalomban fellelhető stilizált tények alapján, vagy – amennyiben rendelkezésre állnak és relevánsak – a Bizottság saját mennyiségi becsléseivel összevetve kell értékelni. A reformok és beruházások hatásának – többek között a tervben bemutatott reformok és beruházások költségvetési hatásának – az adott tagállam által megállapított megbízhatóságára vonatkozó bizottsági értékelésnek az átláthatóság elvét kell követnie.

A kiigazítási pálya meghosszabbítását alátámasztó reformokra és beruházásokra vonatkozóan a 14. cikk (2) bekezdésében meghatározott kritériumokat a reform- és beruházási kötelezettségvállalások összessége tekintetében kell értékelni, vagyis az említett kritériumoknak nem kell minden egyes kötelezettségvállalás esetében teljesülniük.

Az elért eredményekről szóló éves jelentés: jelentéstétel a reformok és beruházások végrehajtásának aktuális állásáról

Az elért eredményekről szóló éves jelentésekre irányadó jelentéstételi követelményeket az (EU) 2024/1263 rendelet 21. cikke határozza meg (és a Bizottság által kiadott felszólítás tovább pontosítja). A tagállamok szabadon dönthetnek az elért eredményekről szóló éves jelentéseik pontos felépítéséről és részletességéről, feltéve, hogy a jelentések tartalmazzák a rendeletben előírt információkat, a felszólításban adott iránymutatással összhangban.

Az elért eredményekről szóló éves jelentésekben nem kell ismételt kitérni a középtávú tervekben szereplő központi szakpolitikai kötelezettségvállalásokra. Bár a jelentések alapvetően visszatekintő jellegű, adminisztratív és tényszerű dokumentumok, a tagállamok azokat az új releváns – különösen a strukturális reformok és beruházások területén megvalósuló – szakpolitikai kezdeményezések bejelentésére is felhasználhatják.

A jelentésekben azokra az intézkedésekre kell összpontosítani, amelyek esetében az elért eredményekről szóló legutóbbi éves jelentés benyújtása óta új szakpolitikai intézkedésekre került sor, így módon biztosítva a korábban már ismertett fejleményekről való újbóli beszámolás elkerülését. Késedelem, kiigazítás vagy befejezetlenség esetén a jelentésben annak fő okait is ki kell fejteni, valamint azt, hogy a tagállam hogyan kívánja elérni a reformok és beruházások által megvalósítandó célkitűzéseket.

Minden tagállamnak be kell számolnia a terv végrehajtása során bekövetkezett makrogazdasági és külső fejleményekről – a rendelkezésre álló legfrissebb előrejelzéseket felhasználva –, valamint a költségvetési előrejelzésekről, azokkal a diszkrecionális bevételi intézkedésekkel és egyszeri intézkedésekkel együtt, amelyek hozzájárultak a költségvetési eredményekhez és a költségvetési előrejelzésekhez.

Az elért eredményekről szóló éves jelentésben be kell számolni az országspecifikus ajánlásoknak és a közös uniós prioritásoknak – és különösen a középtávú tervben foglalt reformoknak és beruházásoknak – a megvalósítására irányuló szakpolitikai intézkedések végrehajtásáról. A legfeljebb hét évre meghosszabbított kiigazítási időszakokkal rendelkező tagállamok esetében az elért eredményekről szóló éves jelentésben külön be kell számolni a tanácsi ajánlásban felsorolt, a meghosszabbítást alátámasztó reform- és beruházási kötelezettségvállalások végrehajtásáról.

Az országspecifikus ajánlások végrehajtásáról szóló jelentéstétel a CeSaR platformon benyújtott információkon alapulna, a párhuzamosságok és az adminisztratív terhek csökkentése érdekében. Emellett az elért eredményekről szóló éves jelentés tartalmazná az országspecifikus ajánlásokra válaszul hozott intézkedések kulcsfontosságú elemeit és a releváns részleteket.

Az érintett tagállamok esetében az elért eredményekről szóló éves jelentésben be kell számolni a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás keretében az egyensúlyhiány korrekciója terén elért eredményekről is, különösen abban az esetben, ha a tagállam túlzott egyensúlyhiány esetén követendő eljárás alatt áll.

A reformok és beruházások végrehajtásának nyomon követése

A Bizottságnak nyomon kell követnie a nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terv végrehajtását, különös tekintettel a Tanács által meghatározott nettó kiadási pályára, valamint a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformokra és beruházásokra. A Bizottságnak a tagállamok által az elért eredményekről szóló éves jelentésükben közölt információkat kell felhasználnia, az egyéb releváns információkkal együtt.

Amennyiben szükséges, a Tanács a nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terveknek, az elért eredményekről szóló éves jelentéseknek és a tagállamok társadalmi-gazdasági helyzetének a Bizottság általi értékelését követően, a Bizottság ajánlásai alapján, ajánlásokat intéz a tagállamokhoz a tervek megfelelő végrehajtásának biztosítása érdekében.

Amennyiben egy tagállam kiigazítási időszaka meghosszabbításra kerül, de a tagállam nem teljesíti kielégítően a meghosszabbítást alátámasztó reform- és beruházási kötelezettségvállalásokat, a Tanács – a Bizottság ajánlása alapján – ajánlást tehet egy felülvizsgált nettó kiadási pályára rövidebb kiigazítási időszakkal, kivéve, ha az eredeti határidőig történő végrehajtást objektív körülmények gátolják.

3. A KONTROLLSZÁMLA MŰKÖDÉSE

Az (EU) 2024/1263 rendelet 22. cikke meghatározza a Stabilitási és Növekedési Paktum keretében a kontrollszámla működésére irányadó alapelveket. A magatartási kódex e fejezete további részleteket tartalmaz a kontrollszámla-egyenlegek kiszámításáról és azoknak a költségvetési felügyeletet illető következményeiről.

A kontrollszámla éves és kumulatív egyenlegét a Bizottság az eredményadatok alapján számítja ki és közzéteszi.⁹ A Bizottság a kontrollszámla éves egyenlegét úgy számítja ki, hogy összehasonlítja az összesített nettó kiadás észlelt, illetve ajánlott éves növekedési rátáját, és az ebből eredő éves hiányt (nemzeti valutában) a GDP százalékában fejezi ki.¹⁰ A kontrollszámlán terhelésként (jóváírásként) jelenik meg, ha egy adott évben a nettó kiadás észlelt növekedése nagyobb (kisebb) a nettó kiadás ajánlott növekedésénél. A kontrollszámla adott évi kumulatív egyenlegét az adott évi terhelések és jóváírások összegeként kell kiszámítani (nemzeti valutában), és ezt az adott évi GDP százalékában kell kifejezni.¹¹

Amint azt a nettó kiadási mutatóról szóló fejezetben kifejtettük, az ajánlott nettó kiadási pálya báziséve az utolsó olyan év, amelyre vonatkozóan rendelkezésre állnak eredményadatok a tervben foglalt nettó kiadási pálya Tanács általi jóváhagyásának az időpontjában. A kontrollszámla kumulatív egyenlege magában foglalja az ajánlás báziséve óta eltelt minden egyes évben bekövetkezett eltérést. Ha a kumulatív küszöbértéket megsértik, és ez a nettó kiadási pálya bázisévhez való rögzítésének tudható be, ezt a tényt az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése értelmében készített jelentésben foglalt érdemleges tényezők elemzésének a részeként fogják megvizsgálni.

⁹ A kontrollszámla t évben kiszámított egyenlegei csak a $t-1$. évig tartó éveket mutatják, mivel a kontrollszámla csak az eredményadatok alapján számítható ki. Az összes évre vonatkozó, az 1. táblázat szerinti teljes áttekintés így csak a $t+5$. év tavaszán válik elérhetővé.

¹⁰ Az éves egyenleget az adott évi tényleges GDP százalékában fejezik ki.

¹¹ Az (EU) 2024/1263 rendelet 26. cikkében foglalt – a védelmi kiadásoknak a 2025–2028-as időszak éveiben történő megnövekedése miatt aktivált – nemzeti mentesítési rendelkezés úgy vált működőképpé, hogy létrehoztak egy kibővített kontrollszámlát, amely csak egy, az ajánlott kiadási pályától való olyan felfelé történő eltérések rögzítésére szolgáló kumulatív egyenleget foglal magában, amely eltérések nem tartoznak a rendelkezés előírásainak hatálya alá.

A kontrollszámlára vonatkozó éves és/vagy kumulatív küszöbértéknek az eredményadatok alapján megállapított megsértése esetén (amely küszöbértékek a GDP 0,3%-ának, illetve 0,6%-ának felelnek meg) az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést kell készíteni, amennyiben az államadósság GDP-hez viszonyított aránya meghaladja a GDP 60%-ában meghatározott referenciaértéket, és ha a költségvetési helyzet nem az egyensúlyi helyzethez közeli vagy többletes. A költségvetési helyzet akkor tekinthető az egyensúlyi helyzethez közelinek, ha az államháztartási hiány nem haladja meg a GDP 0,5%-át. Ha a jelentés elkészítésének alapját az éves küszöbérték megsértése képezi, akkor a kontrollszámla kumulatív egyenlegét ezzel szimmetrikusan érdemleges tényezőnek fogják tekinteni az egyéb érdemleges tényezők mellett. Amennyiben az eredményadatok azt jelzik, hogy a kontrollszámlára vonatkozó éves és/vagy kumulatív küszöbértéket túllépték, azonban az államadósság-ráta a GDP 60%-a alatt marad, az eltérést rögzítik a kontrollszámlán, de ez csak tájékoztató eszközként szolgál (és nem vonja maga után az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentés készítését).

Az eredményadatoknak a későbbi években való felülvizsgálata nem változtatja meg utólag a korábbi évek felügyelettel kapcsolatos döntéseit. A felülvizsgálatok ugyanakkor hatással lehetnek a kumulatív egyenlegre. Amennyiben a felülvizsgálatok a későbbi években hozzájárulnak a kontrollszámlára vonatkozó kumulatív küszöbérték megsértéséhez, a Bizottság az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése értelmében készített jelentésben figyelembe fogja venni a felülvizsgálat hatását és jellegét.

Azt követően, hogy a Tanács új nettó kiadási pályát meghatározó ajánlást ad ki, a kontrollszámla kumulált egyenlege visszaáll nullára. Az eredeti tervre vonatkozó kontrollszámlát ekkor is értékelné fogják, amikor az adott terv szempontjából releváns utolsó évre vonatkozó eredményadatok megjelennek. Más szóval a kontrollszámlának az egyes tervek végén szereplő kumulatív egyenlege nem kerül átvezetésre a következő ajánlás kontrollszámlájára. A kontrollszámlának a korábbi középtávú terv utolsó évéhez (amely egyúttal a régi és az új terv közötti átmenet évét képezi) kapcsolódó egyenlegei akkor kerülnek kiszámításra, amikor az adott évre vonatkozó eredményadatok elérhetővé válnak. Ennek célja a felügyeleti hiányosságok kiküszöbölése, mivel a régi tervet annak lezárásáig értékelik.

Az éves és a kumulatív egyenlegek kiszámításához vezető lépések

Az 1. táblázat szemléltető példát tartalmaz a kontrollszámla éves és kumulatív egyenlegeinek kiszámítására a középtávú tervek első évjárata tekintetében. Ez a példa olyan tagállamot feltételez, amelynek esetében a nettó kiadások növekedésének ajánlott éves rátája 2%, és amelynek esetében legfeljebb T+4-ig jelentkezők éves eltérések (pozitív és negatív irányban egyaránt). Az éves egyenleg kiszámítása több lépésben történik:

Az első lépés az összesített nettó kiadás éves szintjének a kiszámítása a diszkrecionális bevételi intézkedések figyelembevételét megelőzően. Ez a számítás az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában szereplő aggregátum fogalom meghatározását követi, amely a 2–6. sort (kamatkiadások, a konjunktúrális munkanélküliséggel kapcsolatos kiadások, EU-finanszírozású kiadások, az uniós programok nemzeti társfinanszírozása, egyszeri intézkedések stb.) kivonja az összes kiadásból (1. sor). Ez adja meg a nettó kiadások nemzeti valutában kifejezett, a diszkrecionális bevételi intézkedések figyelembevételét megelőző szintjét (7. sor).

A második lépés a nettó kiadásokban bekövetkezett azon éves változás kiszámítása, amelyet a diszkrecionális bevételi intézkedések nem kompenzálnak (10. sor). A nettó kiadásokban a diszkrecionális bevételi intézkedések figyelembevételét követően bekövetkezett éves változást (nemzeti valutában, 10. sor) úgy kell kiszámítani, hogy a nettó kiadásokban a diszkrecionális bevételi intézkedések figyelembevételét megelőzően bekövetkezett változásból (8. sor) ki kell vonni a diszkrecionális bevételi intézkedések éves járulékos hatását (9. sor).¹²

Ezt követően a 10. sorban kiszámított ezen éves szintű változásokat át kell számítani a nettó kiadások észlelt növekedési rátáira (11. sor), és össze kell hasonlítani a nettó kiadások ajánlott növekedési rátáival (12. sor), a tanácsi ajánlásnak megfelelően.

E két növekedési ráta különbségét (11. sor mínusz 12. sor) meg kell szorozni az összesített nettó kiadásnak a diszkrecionális bevételi intézkedések éves járulékos hatásának figyelembevételét megelőző évi szintjével (7. sor), így módon nemzeti pénznemben kifejezve az éves különbséget (13. sor).

¹² A diszkrecionális bevételi intézkedésekről a tagállamok azok éves járulékos hatása tekintetében számolnak be, szemben az első lépésben nettósított tételekkel, amelyek (éves) szintűek. Ezért, mivel a diszkrecionális bevételi intézkedéseket a bevételek változásaként jelentik, azokat le kell vonni a (nettó) kiadásokban bekövetkezett változásokból. Az 1. táblázatban szereplő példában a diszkrecionális bevételi intézkedések a T+1-ben és a T+2-ben (9. sor) növelik a bevételeket, ami nagyobb teret eredményez a tagállamok számára ahhoz, hogy ezekben az években növeljék kiadásait.

Végül a kontrollszámla éves egyenlegét a GDP százalékában fejezik ki (16. sor). E célból az éves egyenleg egyenlő az éves különbözethez (13. sor) és a nominális GDP szintjének (15. sor) a hányadosával.

A kontrollszámla nemzeti valutában kifejezett kumulatív egyenlege (14. sor) egyenlő az előző évi kumulatív egyenleg (14t-1. sor) és a folyó évi éves egyenleg (13. sor) összegével. A kontrollszámlának a GDP százalékában kifejezett kumulatív egyenlege (17. sor) ezután egyenlő a kumulatív egyenlegnek (14. sor) és a folyó év nominális GDP-szintjének (15. sor) a hányadosával.

1. táblázat: Szemléltető példa az első tervek valamennyi évére vonatkozó kontrollszámlaszámításokra

Számítások		T-1	T	T+1	T+2	T+3	T+4
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
Észlelt nettó kiadás							
1.	Teljes kiadás <i>milliárd NAC</i>	40,0	40,6	41,5	42,5	43,6	44,5
2.	Kamatkiadás <i>milliárd NAC</i>	3,0	3,1	3,2	3,4	3,4	3,3
3.	Ciklikus munkanélküliségi kiadás <i>milliárd NAC</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.	EU-finanszírozású kiadás <i>milliárd NAC</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.	Uniós programok nemzeti társfinanszírozása <i>milliárd NAC</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.	Egyszeri kiadások (szintek, az EU-finanszírozásúak kivételével) <i>milliárd NAC</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7.	Nettó kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedések figyelembevétele előtt (1-2-3-4-5-6) <i>milliárd NAC</i>	37,0	37,5	38,3	39,1	40,2	41,2
8.	A nettó kiadások változása a diszkrecionális bevételi intézkedések figyelembevétele előtt ($\Delta 7$) <i>milliárd NAC</i>		0,5	0,8	0,8	1,1	1,0
9.	Diszkrecionális bevételi intézkedések (éves járulékos hatás, az egyszeri intézkedések kivételével) <i>milliárd NAC</i>		0,0	0,1	0,2	0,0	0,0
10.	A nettó kiadások éves változása a diszkrecionális bevételi intézkedések figyelembevétele után (8-9) <i>milliárd NAC</i>		0,5	0,7	0,6	1,1	1,0
Éves és kumulált különbözetek							
11.	A nettó kiadások észlelt növekedése (10 [t] / 7 [t-1]) <i>%-os változás</i>		1,4	1,8	1,7	2,7	2,4
12.	A nettó kiadások ajánlott növekedése* <i>%-os változás</i>		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
13.	Éves különbözet ($[11-12] \times 7 [t-1]$) <i>milliárd NAC</i>		-0,2	-0,1	-0,1	0,3	0,2
14.	Kumulált különbözet (13-ból kumulálva) <i>milliárd NAC</i>		-0,2	-0,3	-0,4	-0,1	0,0
15.	Nominális GDP <i>milliárd NAC</i>	100	103	106	109	113	116

* A T. évi növekedési ráta nem ajánlás, hanem a bázis rögzítésére szolgál, mivel a nettó kiadási pálya meghatározásakor T-1 az utolsó olyan év, amelyre vonatkozóan eredményadatokkal rendelkezünk.

Kontrollszámla		T-1	T	T+1	T+2	T+3	T+4
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
16.	Éves egyenleg (13/15) <i>GDP %-a</i>			-0,05	-0,12	0,25	0,14
17.	Kumulált egyenleg (14/15)** <i>GDP %-a</i>			-0,28	-0,39	-0,13	0,02

** A kumulált egyenleg (17) a nemzeti valutában kifejezett éves egyenlegek összege (kumulatív különbözet, 14) osztva az előző év nominális GDP-jével (15). A kumulált egyenleg tartalmazza a 2024-re vonatkozó eltéréseket.

4. A KÖZÉPTÁVÚ TERVEK FELÜLVIZSGÁLATA

Ez a szakasz a középtávú tervek felülvizsgálatára vonatkozó általános elveket határozza meg.

A felülvizsgálat esetei

Az (EU) 2024/1263 rendelet négy lehetséges esetet irányoz elő a terv felülvizsgálatára vonatkozóan:

1. A Tanács úgy ítéli meg, hogy a tagállam által benyújtott terv nem értékelhető pozitívan az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumok alapján (18. cikk). Ebben az esetben a Tanács a Bizottság ajánlása alapján ajánlást tesz az érintett tagállamnak arra, hogy nyújtson be egy felülvizsgált nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet.
2. A tagállam az 1176/2011/EU rendelet 7. cikkének (2) bekezdésével összhangban a túlzott egyensúlyhiány esetén követendő eljárás hatálya alá kerül (31. cikk (2) bekezdés). Ebben az esetben a tagállam a rendelet 15. cikkével összhangban felülvizsgált nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet nyújt be.
3. Az eredeti terv végrehajtását objektív körülmények gátolják (15. cikk (1) bekezdés). A felülvizsgált terv benyújtását követően az érintett tagállamnak tájékoztatnia kell a Tanácsot és a Bizottságot az objektív körülmények fennállásáról. Ezeket az objektív körülményeket a Bizottságnak értékelnie kell, és a felülvizsgált tervre vonatkozó ajánlásban meg kell indokolnia.
4. Újonnan kinevezett kormány is benyújthat felülvizsgált tervet (15. cikk (2) bekezdés). Újonnan kinevezett kormány alatt új kormány választást vagy nemzeti alkotmányos eljárásokat követő megalakulását kell érteni.

El kell kerülni a tervek többszöri, ismételt felülvizsgálatát, mivel azok aláásnák a rendeletben foglalt középtávú tervezési megközelítést. A felülvizsgálatokkal kapcsolatos további részletek a következők:

A felülvizsgált tervekre vonatkozó eljárások

Amennyiben (a fenti 1. esetben felvázoltaknak megfelelően) a terv felülvizsgálatára kerül sor, az eljárásnak követnie kell az (EU) 2024/1263 rendelet 18. cikkében és 19. cikkében foglaltakat. Egyéb esetekben a tagállamnak meg kell tennie a rendeletben foglalt valamennyi lépést, amelyek végül a terv Tanács általi jóváhagyásához vezetnek. Ez alól kivételt képeznek a kisebb mértékű felülvizsgálatok (lásd alább).

A felülvizsgált tervre vonatkozó előzetes iránymutatás Bizottság általi megküldése előtt a tagállam technikai információcserét kérhet a Bizottságtól. Ezt követően, az előzetes iránymutatás megküldése után a 12. cikk szerint szokásos módon sor kerül a Bizottság és a tagállam közötti, a felülvizsgált terv benyújtását megelőző technikai párbeszédre.

A felülvizsgált tervben ugyanazokat a követelményeket kell teljesíteni, mint amelyeket az (EU) 2024/1263 rendelet előír, ideértve azokat is, amelyek a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformokra és beruházási kötelezettségvállalásokra vonatkoznak, amennyiben a tagállam a felülvizsgált terve részeként ezt kéri (a meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházási kötelezettségvállalások az eredetiektől eltérők is lehetnek). A tagállamok a felülvizsgált tervben attól függetlenül kérhetik a kiigazítási időszak meghosszabbítását, hogy az eredeti tervben kértek-e ilyen meghosszabbítást. A felülvizsgált tervet a Bizottság értékeli és a Tanács hagyja jóvá ugyanazon kritériumok és eljárási lépések szerint, mint amelyek az eredeti tervre vonatkoznak.

Abban az esetben, ha a tagállam az eredeti terv felülvizsgálatát olyan objektív körülmények miatt kérte, amelyek megakadályozzák az eredeti terv végrehajtását, illetve túlzottegyensúlyhiány-eljárás esetén a kiigazítási időszak hatályban lévő meghosszabbítása esetlegesen folytatódó alkalmazásának értékelése során figyelembe kell venni az eredeti terv szerinti meghosszabbítást alátámasztó reform- és beruházási kötelezettségvállalások végrehajtása terén elért eredményeket. Ezen értékelés során figyelembe kell venni a terv felülvizsgálatát indokoló objektív körülményeknek egyes reformok és beruházások végrehajtására gyakorolt hatását.

A reform- és beruházási kötelezettségvállalások kisebb mértékű felülvizsgálata esetén, amikor nincs szükség új előzetes iránymutatásra, teljes mértékben felülvizsgált bizottsági értékelésre, sem pedig teljes mértékben felülvizsgált tanácsi ajánlásra, az eljárási lépések egyszerűsíthetők.

Az új nettó kiadási pálya Tanács általi jóváhagyása a prevenció ág szerinti kontrollszámla visszaállításához vezetne, míg az eredeti terv szerinti kontrollszámla érvényben maradna azon évek utólagos értékelései céljából, amelyekre nem vonatkozik a nettó kiadásoknak az új ajánlásban foglalt éves növekedési rátája.

A túlzott hiány esetén követendő eljárásnak és a terv felülvizsgálatának egymásra hatása

Ami a tervnek és a túlzott hiány esetén követendő eljárásnak (a továbbiakban: túlzotthiány-eljárás) az egymásra hatását illeti, megkülönböztethető néhány eset és követendő általános elv:

- Ha valamely tagállam a terv végrehajtása során kerül túlzotthiány-eljárás alá, akkor a 126. cikk (7) bekezdése szerinti ajánlásban foglalt korrekciós pálya felülírja a Tanács által a terv jóváhagyásában meghatározott pályát. Meghosszabbított kiigazítási időszakot magukban foglaló tervek esetében a meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházási kötelezettségvállalások a túlzotthiány-eljárás során is érvényben maradnak.
- Amennyiben valamely, már túlzotthiány-eljárás alatt álló tagállam nyújt be felülvizsgált tervet a túlzotthiány-eljárás hatálya alá tartozó évek tekintetében, akkor a nettó kiadási pályának – az (EU) 2024/1263 rendelet 6. cikkének d) pontja értelmében – összhangban kell állnia a 126. cikk (7) bekezdése szerinti ajánlásban foglalt korrekciós pályával.
- Ha a túlzotthiány-eljárás az eredeti tervtől eltérő pályát irányoz elő, és a túlzotthiány-eljárás a terv időtartama alatt megszüntetésre kerül, akkor a túlzotthiány-eljárást követően már lehet, hogy nem valósítható meg az eredeti tervben foglalt pályához való visszatérés. Ilyen esetben helye lehet a terv felülvizsgálatának az (EU) 2024/1263 rendelet 15. cikkének (1) bekezdésével összhangban. Egyéb esetekben a tagállam a terv hátralévő évei tekintetében továbbra is meg fog felelni a nettó kiadási pályának, például ha maga a terv előrevetítette a hiánynak a referenciaérték alá történő, a terv időtartama alatti kiigazítását, és a tervben foglalt nettó kiadási pálya a túlzott hiány kiigazításáig egybeesik a korrekciós pályával. A terv a túlzotthiány-eljárás idő előtti megszüntetése esetén – ugyanezen feltételek mellett – szintén felülvizsgálható.

5. A KORREKCIÓS ÁG – A TÚLZOTT HIÁNY ESETÉN KÖVETENDŐ ELJÁRÁS MŰKÖDÉSE ÉS AZ EREDMÉNYES INTÉZKEDÉS ÉRTÉKELÉSE

A túlzott államháztartási hiány elkerülését és a túlzott hiány esetén követendő eljárás (a továbbiakban: túlzotthiány-eljárás) végrehajtását szabályozó rendelkezéseket az EUMSZ 126. cikke, valamint az 1056/2005/EK, az 1177/2011/EU és az (EU) 2024/1264 tanácsi rendelettel módosított 1467/97/EK rendelet állapítja meg.

Az alábbiakban részletesen ismertetjük azon kiegészítő előírásokat, amelyek a túlzotthiány-eljárásnak a felülvizsgált gazdasági kormányzási keret szerinti gyakorlati működésére és az eredményes intézkedés értékelésére vonatkoznak:

A túlzotthiány-eljárás megindítása

Az 1467/97/EK rendelet különbséget tesz a hiánykritérium alapján indított és az adósságkritérium alapján indított túlzotthiány-eljárások között. Azt tehát, hogy valamely túlzotthiány-eljárás hiányalapú vagy adósságalapú-e, az eljárás megindításához vezető kiváltó ok (aktiváló tényező) határozza meg, és ez az eljárás megindítása után már nem változik. A túlzotthiány-eljárás mindkét kritérium alapján is megindítható.

A hiánykritériumon alapuló túlzotthiány-eljárás, amelyet az 1467/97/EK rendelet határoz meg, a gazdasági kormányzási keret 2024. évi reformját követően alapjában véve változatlan maradt.

Ha egy tagállam nem felel meg az egyik vagy mindkét kritériummal kapcsolatos követelményeknek, a Bizottság erről a 126. cikk (3) bekezdése értelmében jelentést készít. Az 1467/97/EK rendelet 2. cikkének (3) bekezdése szerint a Bizottság kellő és kifejezett figyelmet fordít minden olyan egyéb tényezőre, amely az érintett tagállam véleménye szerint érdemleges a hiány- és adósságkritériumoknak való megfelelés átfogó értékelése szempontjából, és amelyet a tagállam a Tanács és a Bizottság elé terjesztett. Bár az 1467/97/EK rendelet nem említi, ezek – az Unió közös prioritásainak a megvalósításával összhangban – magukban foglalhatják többek között a védelmi kiadások jelentős megnövekedését. Középtávon azonban – a költségvetési fenntarthatóság megőrzése érdekében – a védelmi kiadások növelését a nemzeti költségvetéseken belüli prioritások átrendezésével kell finanszírozni.

A túlzott hiány kiigazítására vonatkozó ajánlás

Általános szabályok

Túlzotthiány-eljárás megindításakor a 126. cikk (7) bekezdése szerinti ajánlásában a Tanács olyan korrekciós nettó kiadási pályát határoz meg a tagállam számára, amely biztosítja, hogy a költségvetési hiány a referenciaérték alatt maradjon, vagy az ajánlásban meghatározott határidőn belül a referenciaérték alá kerüljön, és tartósan az alatt maradjon. A korrekciós pályának azt is biztosítania kell, hogy az adósság középtávon megalapozottan csökkenő pályán vagy pedig prudens szinten, a GDP 60%-a alatt maradjon. Mind a korrekciós pálya, mind a határidő megállapításakor figyelembe kell venni az érdemleges tényezőket.

A túlzotthiány-eljáráshoz kapcsolódó ajánlásokban foglalt korrekciós pálya kizárólag a nettó kiadások növekedése alapján kerül meghatározásra, és azokban nem határoznak meg közbenső államháztartási hiánycélokot. Mindaddig, amíg a túlzotthiány-eljárás folyamatban van, a korrekciós pálya felülírja a Tanács által a prevenció ág keretében ajánlott pályát.

A korrekciós pálya a túlzotthiány-eljárás megindításakor szükség esetén a Bizottság által az adósságfenntarthatósági elemzés módszertanának alkalmazásával készített aktualizált előrejelzéseken fog alapulni. Az érintett tagállam jelezheti a Bizottságnak azokat az országspecifikus kérdéseket, amelyeket a korrekciós pálya meghatározása szempontjából érdemlegesnek tart.

Hiányalapú túlzotthiány-eljárás

Az 1467/97/EK rendelet 3. cikke (4) bekezdésének harmadik albekezdésével összhangban hiányalapú túlzotthiány-eljárás esetén a korrekciós pályának összhangban kell lennie a referenciaértékként a GDP legalább 0,5%-át kitevő minimális éves strukturális kiigazítással (egy, a 2025–27-es időszakra vonatkozó strukturális elsődleges egyenlegen alapuló átmeneti rendszerrel). Biztosítandó a Szerződésben meghatározott referenciaértékeknek való megfelelést és egy következetes, kockázatalapú keretet, a korrekciós pályán végrehajtott kiigazítás ütemének szintén előzetesen összeegyeztethetőnek kell lennie azzal a követelménnyel, hogy az államadósság középtávon megalapozottan csökkenő pályára, vagy pedig prudens szintre, a GDP 60%-a alá kerüljön, illetve az alatt maradjon. Hiányalapú túlzotthiány-eljárás esetén a túlzott hiány kiigazításának határideje az az év, amelyig a korrekciós pályára vonatkozó előrejelzések szerint a hiányt a GDP 3%-ában meghatározott referenciaérték alá kell vinni, majd azt követően az alatt kell tartani.

Adósságalapú túlzotthiány-eljárás

Az 1467/97/EK rendelet 3. cikke (4) bekezdésének utolsó albekezdése úgy rendelkezik, hogy adósságalapú túlzotthiány-eljárás esetén a korrekciós nettó kiadási pályának legalább olyan szigorúnak kell lennie, mint a prevenciós ág szerinti nettó kiadási pálya, amelytől a tagállam eltért, és főszabályként ki kell igazítania a kontrollszámla kumulatív eltéréseit a Tanács által meghatározott határidőre.

Adósságalapú túlzotthiány-eljárás esetén korrekciós pályaként olyan új kiadási pályára tesznek ajánlást, amely az (EU) 2024/1263 rendelet 16. cikkének (2) bekezdésében foglalt vonatkozó követelményekkel összhangban az adósságot középtávon megalapozottan csökkenő pályára viszi és ott is tartja, a hiányt pedig a GDP 3%-ában meghatározott referenciaérték alá viszi és tartósan az alatt tartja.

Adósságalapú túlzotthiány-eljárások esetén a kumulatív eltérések kiigazításának időhorizontja a prevenciós ág keretében kiindulási alapként használt eredeti kiigazítási időszak kell, hogy legyen. A Bizottság azonban olyan ajánlást nyújthat be a Tanácsnak (mely ennek nyomán elfogadhatja azt), amely az eredeti kiigazítási időszakon túli határidőt foglal magában olyan esetekben, amikor az eredeti időszakon belül nem volna megvalósítható a kumulatív eltérések kiigazítása. Az érintett tagállam ilyen esetben jelezheti a Bizottságnak azokat az elemeket, illetve országspecifikus kérdéseket, amelyeket a korrekciós pálya időtartamának meghatározásakor érdemlegesnek tart. A korrekciós pályának szükség esetén a Bizottság által az adósságfenntarthatósági elemzés használatával készített aktualizált előrejelzéseken kell alapulnia.

Biztosítandó a megfelelő korrekciós elemet és azt, hogy az erőfeszítés „legalább olyan szigorú” legyen, mint az az eredeti pálya, amelytől a tagállam eltért, a korrekciós pályán végrehajtandó kiigazítás az időszak elejére ütemezhető.

A korrekciós pályának való megfelelés nyomon követése

Az 1467/97/EK rendelet 3. cikkének (5) bekezdésével összhangban a tagállam jelentést tesz a Tanácsnak és a Bizottságnak a Tanács által az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése alapján tett ajánlás nyomán hozott intézkedésről, mégpedig az ajánlásban foglalt határidőn belül. A túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlást követő legelső jelentésnek főként a túlzotthiány-eljárás első éve/éveire kell összpontosítania (jellemzően a folyó évre és esetleg az azt követő évre, amennyiben a jelentéstételre ősszel kerül sor). A tavasszal esedékes jelentések beépíthetők az elért eredményekről szóló, a prevenciós ággal összhangban április végéig benyújtandó éves jelentésbe, míg az ősszel esedékes jelentések az euróövezeti tagállamok esetében részét képezhetik a költségvetés-terv-javaslatnak. Az eredményes intézkedés Bizottság általi, évközi előrejelzésen alapuló értékelését előzetesnek kell tekinteni, és az eredményadatok alapján újbóli értékelést kell végezni. Eredményadatok hiányában az eljárás új szakaszba léptetése csak a túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlásnak való meg nem felelés különösen súlyos eseteiben vehető fontolóra. Az eredményadatok felülvizsgálata esetén a Bizottság az eredményes intézkedés értékelése során figyelembe veszi a felülvizsgálatok hatását és jellegét.

A költségvetési mutatók tekintetében az eredményes intézkedés értékelésének kizárólag a túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlásban foglalt korrekciós pályának való megfelelésen kell alapulnia. A korrekciós pályát követő tagállamot úgy kell tekinteni, hogy eredményes intézkedéseket hozott, függetlenül az államháztartási hiány, a strukturális egyenleg vagy az államadósság alakulásától. Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a meghozott intézkedések elegendőek a túlzott hiány határidőn belüli kiigazítása felé történő megfelelő előrehaladás biztosításához, tájékoztatja a Tanácsot az értékeléséről, és a túlzotthiány-eljárást felfüggeszti (lásd az 1467/97/EK rendelet 9. cikkét).

A korrekciós pályától való eltérések nyomon követése céljából létrehoznak egy korrekciós kontrollszámlát, amelynek kiindulópontja nulla, és amely a túlzotthiány-eljárás időtartama alatt eszközként szolgál mind az éves, mind a kumulatív eltérések követésére. Ha a tervet a túlzotthiány-eljárás ideje alatt felülvizsgálják, vagy új tervet nyújtanak be, a felülvizsgált vagy az új tervben foglalt pályának biztosítania kell a túlzotthiány-eljárás keretében ajánlott pályának való megfelelést. A felügyelet szempontjából releváns kontrollszámla továbbra is a korrekciós kontrollszámla.

Amennyiben a nettó kiadások növekedése eltér a korrekciós pályától, a Bizottság átfogó értékelést készít. A Bizottság által készítendő átfogó értékelés nem követhet mechanikus megközelítést. Az átfogó értékelés során figyelembe kell venni az eltérés mértékét, valamint az enyhítő és a súlyosbító érdemleges tényezőket, például adott esetben a jelentős inflációs fejleményeket és a rendkívüli körülményeket.

A korrekciós kontrollszámlára vonatkozó küszöbértékek valamelyikét meghaladó eltérés esetén – amely küszöbértékek ugyanazok, mint amelyek a prevenciós ág keretében használt kontrollszámlára vonatkoznak – megalapozottan feltételezhető, hogy nem történt eredményes intézkedés. Ez azonban nem vezethet automatikusan a túlzotthiány-eljárás új szakaszba léptetéséhez, mivel az enyhítő érdemleges tényezőket szintén figyelembe lehet venni. Az átfogó értékelés során ezekkel egyenes arányban a súlyosbító érdemleges tényezőket ugyancsak figyelembe kell venni, amelyek a túlzotthiány-eljárás új szakaszba léptetéséhez vezethetnek olyan esetekben is, amelyekben az eltérés alatta marad a releváns kontrollszámlára vonatkozó küszöbértékeknek. A kétszeres beszámítás elkerülése érdekében az eredményes intézkedés értékelése során csak azokat az érdemleges tényezőket kell figyelembe venni, amelyeket a korrekciós pálya meghatározásakor nem vettek figyelembe, vagy amelyeknek az intenzitása megváltozott (például a túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlás alapjául szolgáló tényezőkhöz képest), beleértve azokat a tényezőket is, amelyeket a tagállam a 126. cikk (3) bekezdése szerinti jelentés céljából jelzett.

Az 1467/97/EK rendelet előírja, hogy a (bizonyos feltételek fennállása esetén a nemzeti mentesítési rendelkezés hatálya alá tartozó) rendkívüli körülmények lehetővé teszik a túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlás felülvizsgálatát¹³. Ha a nemzeti vagy az általános mentesítési rendelkezés aktív, akkor az eredményes intézkedés értékelése során figyelembe kell venni a túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlás alapjául szolgáló forgatókönyvhöz képest rendkívüli körülményeknek a nettó kiadások növekedésére gyakorolt hatását.

Hiányalapú túlzotthiány-eljárás esetén, ha az államháztartási hiány a kiigazítás határidejére annak ellenére a GDP 3%-a felett marad, hogy a tagállam eredményes intézkedéseket hozott, akkor a Bizottság az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése értelmében felülvizsgált ajánlásra vonatkozó ajánlást tesz a Tanácsnak. E felülvizsgált ajánlás főszabályként egy évvel meghosszabbítja a túlzott hiány kiigazítására vonatkozó határidőt. A felülvizsgált ajánlásnak továbbá szükség esetén a Bizottság által az adósságfenntarthatósági elemzés módszertanának alkalmazásával készített aktualizált adósság-előrejelzéseken kell alapulnia, továbbá abban figyelembe kell venni referenciaértékként a GDP 0,5%-át kitevő minimális éves strukturális kiigazítást mindaddig, amíg a hiány a GDP 3%-a felett marad.

¹³ Az 1467/97/EK rendelet szintén előírja, hogy a túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlás felülvizsgálatának lehetőségét, amennyiben az (EU) 2024/1263 rendelet 25. cikkében említett, az általános mentesítési rendelkezésre vonatkozó feltételek fennállnak.

A túlzotthiány-eljárás megszüntetése

Hiányalapú túlzotthiány-eljárás

A hiányalapú túlzotthiány-eljárást meg kell szüntetni, ha a tagállam az államháztartási hiányát tartósan a GDP 3%-ában meghatározott referenciaérték alá viszi (lásd az 1467/97/EK rendelet 8. cikkének (3) bekezdését). Itt a „tartósan” azt jelenti, hogy az államháztartási hiány a Bizottság előrejelzése szerint a folyó évben és az azt követő évben is a referenciaérték alatt marad. A túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlásban meghatározott határidő előtti megszüntetés („idő előtti megszüntetés”) tehát indokolt lehet, amint a hiányt tartósan a GDP 3%-a alá viszik, függetlenül a korrekciós pályától való esetleges eltérésektől.

Adósságalapú túlzotthiány-eljárás

Az adósságalapú túlzotthiány-eljárást meg kell szüntetni, ha a tagállam tiszteletben tartotta a korrekciós pályáját, feltéve, hogy az államháztartási hiány tartósan a GDP 3%-ában meghatározott küszöbérték alatt marad. Így tehát az adósságalapú túlzotthiány-eljárás megszüntethető, ha a határidő az eljárás új szakaszba léptetése nélkül lejárt. Hosszú határidejű adósságalapú túlzotthiány-eljárás esetén a túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlás preambulumbekendései magukban foglalhatnak az idő előtti megszüntetés feltételeire vonatkozó előírást. Az idő előtti megszüntetés az eredményadatok alapján a megelőző két évben és a Bizottság legutóbbi előrejelzése alapján a folyó évben való megfelelés esetén vehető fontolóra, különösen azokban az esetekben, amelyekben a korrekciós pályán végrehajtandó kiigazítást a megfelelő korrekciós elem biztosítása érdekében az időszak elejére ütemezték. Ezen túlmenően az idő előtti megszüntetés akkor indokolt, ha a tagállam az adósságot a GDP 60%-ában meghatározott referenciaérték alá viszi, feltéve, hogy ezzel együtt az államháztartási hiány tartósan a GDP 3%-ában meghatározott referenciaérték alatt marad.

Ha a túlzotthiány-eljárást mind a hiány-, mind pedig az adósságkritérium alapján indítják meg, a megszüntetésre vonatkozó szabályok az adósságalapú túlzotthiány-eljárásra vonatkozókat követik.

Átkerülés a prevenció ágba

Amennyiben a túlzotthiány-eljárás megszüntetésre kerül, és így a tagállam visszakerül a prevenció ágba, a legutóbbi terv kontrollszámlája válik a felügyelet szempontjából releváns kontrollszámlává. A legutóbbi terv kiadási pályájától való felfelé és lefelé irányuló eltéréseket (a túlzotthiány-eljárás keretében elfogadott ajánlás hatálya alá tartozó, átfedésben lévő éveket is beleértve) e kontrollszámlán kell feltüntetni. Amennyiben a megszüntetést követően új vagy felülvizsgált terv készül, az ezen új vagy felülvizsgált tervre vonatkozó kontrollszámla visszaáll nullára. A korrekció pályától való bármely eltérés hatással lesz a nettó kiadási pálya kiindulópontjára.
